

Biskop Johan:
"Kristen tro - en hobby
bland andra?"

Tema

Lätta sätt att läsa Bibeln

Ny bok granskar
partipolitikens plats
i kyrkomötet

Jonas Eek:
"Våra liv hör ihop med
den stora berättelsen"

Vägvisaren som hittat hem
Pedagog Anna Särnå
tog en omväg till kyrkan

GE EN RIKTIGT VIKTIG PRESENT

Allt du köper i gåvoshopen förändrar människors liv. Välj mellan flera vackra motiv på gåvobevis som du lämnar över på högtidsdagen, till brudparet eller någon annan som ska uppvaktas eller firas. Din gåva bidrar till att minska hunger, fattigdom och orättvisor.

GÖR SÅ HÄR:

- Gå in på svenskakyrkan.se/gavoshop
- Klicka i vad du vill ge och antal gåvor
- Gå vidare och välj dina gåvobevis
- Välj mellan flera olika motiv
- Välj mellan tryckt eller digitalt gåvobevis
- Betala med betalkort, internetbank eller Swish.

STRÄNGNÄS STIFTSTIDNING

Portalen utkommer med 4 nummer per år och skickas till anställda och förtroendevalda i Strängnäs stift.

Upplaga: 3 800 exemplar
Utgivningsstyrelsen i Strängnäs stift

ANSVARIG UTGIVARE

Fredrik Selander

REDAKTÖR

Miriam Arrebäck
Strängnäs stift
0152-234 70

GRAFISK FORM

Pia Andersson
Strängnäs stift
0152-234 71

REDAKTIONSRÅD

Pia Andersson
Miriam Arrebäck
Kim Baung
Jan Eckerdal
Hans Heerman-Göransson
Åsa Ingårda
Agneta Larsson
Mathias Lundqvist

ADRESS OCH TELEFON

Portalen, Miriam Arrebäck
Box 84
645 22 Strängnäs
strangnas.portalen@svenskakyrkan.se
0152-234 00

HEMSIDA

www.svenskakyrkan.se/
strangnasstift

ADRESSREGISTER

Portalen skickas till anställda och förtroendevalda som finns i inlagda i Kyrksam. Adressändringar görs av respektive församling.

OMSLAG

Anna Särnå, Stallarholmen
Foto: Magnus Aronson

Höstmörkret sveper in över oss och alla vi som är läsare ser fram emot en stund i läsfåtöljen. Oavsett om du läser en deckare, Bibeln, en självbiografi eller en tidning så önskar vi dig en god läsupplevelse. I det här numret av Portalen hittar du tips på många nya böcker.

MIRIAM OCH PIA

Sagt vid kyrkkaffet	4-5
Församlingspedagog Anna Särnå visar vägen	6-10
Boktips för blåsig höst	11
Stiftet runt	12-13
Tema: Börja med Bibeln	14-19
Fördjupning: Jonas Eek om kyrkans pedagogiska utmaning	20-22
Första kyrkomötet med tema	24-25
Nyfiken på: Carl-Henrik Gustavsson har en tvådelad tjänst i Vingåker	26
Kurser och utbildningar	27

Fångad av en stormvind

Två träd pratar med varandra;
-Do you löv me?
-Näver.

Sven-Erik Öhlin,
handläggare egendomsutskottet
prästlönetillgångar

tipsar

NYTT PÅ KYRKOMÖTET

Både intressant och lite nytt att läsa om Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det här behöver vi alla känna till, om du inte redan gör det.

SIDORNA 24-25

HELA STIFTET

Det är väldigt roligt att se allt som händer runt om i stiftet. Det är så många aktiviteter överallt på "stiftet runt"-sidorna!

SIDORNA 12-13

SMÅNOTISER

Jag undrar framför allt vilket bidrag som kommer vinna i arkitekttävlingen kring domkyrkoberget.

SIDORNA 4-5

Populär helg kan bli ljusare

Att samlas på kyrkogårdar under Allhelgona-helgen har blivit en viktig tradition för många människor. Men alltför många församlingar lyser med sin frånvaro.

Allhelgona uppfattas av många som en både kravlös och viktig helg. På kyrkogården möts vi runt de tända ljusen och i känslan av att vilja ta vara på livet.

Cirka 36 procent av befolkningen besöker en kyrkogård i samband med Allhelgona-helgen. Det är mer än Första advent, midnattsmässa och julotta – som sammanlagt totalt besöks av 32 procent.

Allhelgona är alltså ett gyllene tillfälle att skapa kommunikation som går igenom bruset och in i människors hjärtan. Kyrkokansliets siffror från 2018 visar dock att 70 procent av befolkningen inte sett något budskap eller närvaro från en församling.

Vad göra? En ljus idé som först lanserades

LJUSET. Oavsett tro och ålder gillar människor att få ett ljus. Undersökning visar att man uppfattar att det finns hjälp och stöd, att kyrkan finns där.

FOTO: JOSEFIN CASTERDY

i Stockholms stift är att dela ut ljus med en särskild hälsning från Svenska kyrkan. Initiativet har sedan spridit sig över landet. Undersökningar bland besökare på kyrkogårdar visar att 56 procent av dem som fick ett

ljus påverkades positivt eller mycket positivt.

Ljusförpackningen finns att beställa från Svenska kyrkans webshop. Ett ljus gör skillnad och ögonblicket när vi ser varandra räcker långt.

PIA ANDERSSON

FOTO: ÖRJAN EDMAN

Bär ljus i kyrkohus

Kyrkans hus i Hälleforsnäs har blivit med ny ljusbärare. Eftersom **Mellösa församling** har både barn- ungdoms- och vuxen-verksamhet och firar gudstjänster och förrättningar i Kyrkans hus behövdes en ny som passade bättre, den gamla blir reserv.

Kyrkvärd fick ryggskott i vapenhuset.

Unga studerande kan söka stipendium

Stiftelsen för studiestipendier i Strängnäs stift delar ut medel till studerande ungdom.

Läs mer och ansök via blankett på stiftets webbplats senast den 18 oktober 2019. www.svenskakyrkan.se/strangnasstift

Dela din förbön med fler

Nu efterlyser **Stiftsgården Stjärnholm** böner till en ny bönbok. Den här gången handlar det om förböner. Ämnen kan vara allt från det stora – skapelsen, världsfreden, orättfärdiga strukturer – till det lilla, såsom en bön att användas vid personlig förbön.

Skicka in senast den 30 september 2019. Maila ditt bidrag till stiftsgårdschef Anders Burman: anders.burman@svenskakyrkan.se, eller post till: Stiftsgården Stjärnholm, 613 41 Oxelösund.

”Jag ville att varje person verkligen skulle känna att jag menade varje ord och att det fanns villkorlös kärlek bakom varje ord.”

MALIN BERGHAGEN I FEMINA, OM ATT DELA UT NATTVARD I KATARINA KYRKA

Lyssna till en fredskämpe

Missa inte den stora fredskonferensen i **Örebro** i höst. Bland de medverkande finns Nobelpristagaren Dr Denis Mukwege, känd för sitt arbete på Panzi-sjukhuset i östra Kongo Kingshasa där våldutsatta kvinnor får hjälp.

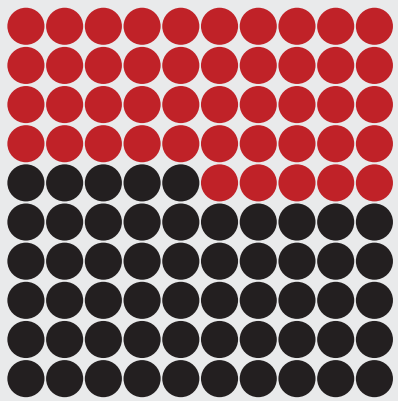
Fredskonferensen äger rum torsdagen den 24 oktober på Hjalmar Bergman-teatern, och fredag den 25 oktober blir det fredsgudstjänst kl 19 i Nicolai kyrka. Det kommer även att bli en internationell givarkonferens i anslutning till detta.

Redan torsdagen den 23 oktober finns möjlighet att lyssna till Dr Mukwege då han besöker Örebro universitet och den årligt återkommande temadagen Mäns våld mot kvinnor.

Dr Denis Mukwege gästas Örebro

FOTO HÅKAN FLANK

45%

... av de 71 församlingar som ingår i Strängnäs stift har 32 församlingar en eller flera diakoner anställda. Det motsvarar 45 procent.

Prosten rycker ut

Från och med i höst finns en stiftsprost i Strängnäs stift. Det är en ny tjänst som först provas i projektform, men avsikten är att det blir en permanent lösning från och med 2021.

Uppdraget är att i dialog med biskopen samordna stiftets tillsynsuppdrag. Stiftsprost kan också ta mindre uppdrag i en församling till exempel när det hastigt behövs en kyrkoherde vid sjukdom eller i väntan på att ny kyrkoherde rekryteras.

– Jag ska också samordna möjliga vikarier till församlingarna, hjälpa till med rekrytering och kunna vara stödjande för kyrkoherde och styrelse, speciellt i församlingar med särskilda behov, säger Eva Karlsson, stiftsprost.

En del av arbetet riktar sig in mot stiftsorganisationen där stiftsprost Eva Karlsson bland annat ingår i ledningsgruppen samt deltar i olika projekt. Närmast gäller det lokalförsörjningsplaner.

MIRIAM ARREBÄCK

Vi firar Urafiki-mässa

Söndag den 27 oktober firas Vänskaps-mässa, eller på swahili Urafiki-mässa, kl 18 i **Kumla kyrka**.

Vi firar vänskapen mellan nordvästra stiftet i Tanzania, NWD, och Strängnäs stift. Biskop Johan Dalman, kyrkoherde Bo Jernberg och komminister Mattias Falk medverkar samt körsångare från kyrkokören Cum Laude och Kumla Gospel under ledning av Anna Martinson och Meraby Kaimukilwa.

I Bukoba i nordvästra stiftet i Tanzania kommer man att uppmärksamma vänskapsbandet samma söndag.

Lyssna till biskopen när du vill

Biskop Johan Dalman har läst in sin bok *Högt i tak i heliga rum* som ljudbok. Den finns på Storytel från den 16 september.

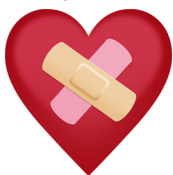
Boken är tänkt att vara till hjälp för kyrkoherdar, förtroendevalda med flera som har ansvar för kyrkobyggnaderna, men är intressant för alla som funderar över kyrkorummens framtid – och historia.

Hur ser en förlåtelse-emoji ut?

Det finns idag över 3 000 emoji. Ändå finns det ingen som man kan använda för att säga "Jag förlåter dig". Kampanjen Forgivemoji som startats av Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland söker idéer för en emoji för förlåtelse.

Vill du rösta på insända bidrag eller kanske skicka in ett eget förslag gör du det på kampanjens webbsida. www.forgivemoji.fi

Världen och Act säger tack!

På ungdomsläget Life på Stiftsgården Stjärnholm samlade Svenska Kyrkans Unga in otroliga 10 000 kronor till Act Svenska kyrkan. Med utmaningar (som Ice Bucket Challenge i bilden ovan), uppdrag och knasigheter nåddes olika insamlingsmål på vägen. Tack!

Domkyrkoberget – tävlingens tidplan

Arkitekttävlingen som syftar till att utveckla domkyrkoberget i **Strängnäs** går nu in i steg 2. De fem tävlande bidrag som har gått vidare inbjuds under första veckan i november att komma till domkyrkan och träffa projektledningen.

– Vi kommer att träffa var och en för att berätta mer och svara på frågor om uppgiften och den speciella platsen, säger Marie Rydén Davoust, projektledare.

Under november arrangeras ett öppet informationsmöte för allmänheten om vad som händer just nu.

Planen är att de fem vidareutvecklade förslagen offentliggörs i februari/mars 2020. I maj 2020 ska juryarbetet vara klart och det meddelas vem som vinner tävlingen.

– Det ser vi fram emot! Då kan vi börja prata med arkitekten och jobba vidare utifrån dennes förslag, säger Marie Rydén Davoust.

Före sommaren kom ett yttrande från Länsstyrelsen som bland annat skriver att alla fem förslag behöver fortsätta bearbetas för att passa i miljön.

MIRIAM ARREBÄCK

Pedagogen Anna Särnå *visar vägen*

Hon utbildade sig först till socionom för att vara "kristen utanför kyrkan". Men livsvandringen ledde ändå till att Anna Särnå fann sin plats som församlingspedagog.

Trots dåligt lokalsinne är hon en ledare med målet klart för sig: Att ge barn och unga hopp och tro.

TEXT: MIRIAM ARREBÄCK FOTO: MAGNUS ARONSON

VARJE UPPBROTT går till på samma sätt. Den lilla pilgrimsgruppen med barn, tonåringar, unga ledare och församlingsanställda tar sina vandringsstavar och ställer sig i en ring. Tillsammans ber de heliga Birgittas bön: "Herre, visa mig vägen – och gör mig villig att vandra den."

Deltagarna i det här pilgrimskollet startade vandringen vid Stallarholmens församlingshem och församlingspedagog Anna Särnå är en av ledarna. Längs vägen har de stannat och pratat om pilgrimsvandring och om bön. Efter rast vid Tunaviks badplats går de vidare mot Ytterselö kyrka. De ska prata vidare om orden "Tack", "Hjälp" och "Förlåt". Böneorden.

– Jag har ett väldigt bra jobb! konsta-

terar Anna och syftar inte enbart på naturen, kollegorna och kaffetermosen som finns med i ryggsäcken.

Hon gillar att stötta barn och unga i att hitta vägen, det vill säga vägen från övergivenhet och missmod till ett sammanhang och tro på framtiden. Bön är en viktig vägvisare.

Själv har hon haft bönen med sig som en naturlig del i livet sedan hon var liten. Såväl aftonbön som bordsbön ingick i vardagen för Anna och hennes två bröder under uppväxten.

FAMILJEN BODDE i Sandslån, i Ångermanland, men pappas jobb som agronom förde dem söderut. När Anna började grundskolan ett år för tidigt hade familjen

"JAG VILL FÖRMEDLA HOPP. Barn och unga möter mycket kris och katastrof i media. Jag berättar att vi inte är ensamma, Gud är med oss", säger Anna Särnå.

bosatt sig i Skogstorp i Eskilstuna. Genom att hänga med mamma, som var diakon i Ansgarskyrkan gick hon i barntimmar, söndagsskola och juniorer och var redo för att delta i konfirmationsgruppen redan som 12-åring. Visst var undervisningen med kyrkoherde Stig Walldin bra, men det är minnet av ett äventyr med dåvarande församlingspedagog Marina Balado som får Anna att skratta.

– Hon tog hela gruppen med ut på paddling och vi trasslade in oss i vassen och fick skära loss kanoterna med knivar. Det är de tokroliga sakerna man minns!

Kanske såddes där ett frö i Anna att själv så småningom bli församlingspedagog, men det var hon inte medveten om då.

Efter studenten sökte Anna till en ett-årig bibellinje på Hållands folkhögskola i Jämtland, som drivs av Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, EFS.

– Jag ville lära mig mer om kristen tro, och jag hade även tankar på att åka ut som missionär. Redan då visste jag att jag ville arbeta med människor. Människor är spännande!

Här var hon den enda i klassen från Svenska kyrkan i en mix av missionsförbundare, EFS:are och pingstvännar.

– Vi hade en innerlighet och värme i andakter och gudstjänster. Jesus var väldigt nära och vi spelade gitarr och sjöng lovsånger i kapellet. Det var en vila i det, som jag kan sakna lite idag.

– Vår kyrkas liturgi innehåller så mycket, ibland känns gudstjänsten som ett program med många punkter som ska hinnas igenom.

På folkhögskolan var undervisningen väldigt praktisk.

– Läste vi om förbön fick vi sedan be för varandra. Läste vi om Guds tilltal fick vi sedan sätta oss en stund för oss själva och lyssna. Var någon sjuk bad vi tillsammans för den personen.

ETT BESTÅENDE intryck var när klassen gjorde ett studiebesök i St:ta Clara kyrka i Stockholm.

– Jag kan tycka att våra kyrkor ibland är för pråliga för den tid vi lever i. Den här kyrkan var också storslagen, men ändå fanns en sådan närhet mellan besökarna.

Människor kom in i kyrkan i det skick de var ... och det blev en speciell församlingsgemenskap. Det var en häftig gudstjänstsupplevelse. Både vackert och mäktigt!

– Jag kommer ihåg att jag då kände mig väldigt stolt över Svenska kyrkan inför mina klasskamrater på Bibellinjen.

NÄR BIBELSKOLEÅRET var över hade Anna kvar längtan att "finnas där" för människor, men det var inte givet att det måste ske inom kyrkans ram.

– I kyrkans värld är det redan så många som är kristna. Jag ville jobba utanför, som kristen – om än inte så synligt.

Anna valde att utbilda sig till socionom. Hon läste på Mittuniversitetet i Östersund, vilket gav möjlighet till snowboardåkning på fritiden och i en backe i Åre träffade Anna sin blivande man Lars. Hans jobb som medicintekniker på Hud-dinge sjukhus bidrog till att de bosatte sig i Mariefred.

Anna började jobba med försörjningsstöd i Södertälje kommun. Hon gjorde en del hembesök, träffade alla slags människor och samarbetade med tolkar

Läste vi om förbön fick vi sedan **be för varandra**. Läste vi om Guds tilltal fick vi sedan **sätta oss en stund för oss själva och lyssna**.

– men mest handlade det om myndighetsutövning i form av administration på ett kontor.

– Det var väl inte det jag ville riktigt... Visst, jag lärde mig hur systemet fungerar, vilka möjligheter som finns för människor i ekonomisk utsatthet att få hjälp. Problemet var att jag var ung, jag ville förändra deras liv, medan den som till exempel var långtidssjukskriven kanske mest ville att jag skulle fylla i pappren.

PÅ FREJA flickhem, ett HVB-hem för tjejer mellan 12-21 år, fick Anna desto större utlopp för sitt personliga engagemang. Där var behovet av stöd inte teoretiskt utan bokstavligt och handgripligt. Samtal med socialtjänsten och med föräldrar varvades med att springa efter tjejer med självskadebeteende som riskerade att till exempel skära sig. Samtidigt fanns plats för att göra vardagliga roliga saker som att laga mat tillsammans, åka på badutflykter eller mysa framför en film med de boende.

– Jobbet var en utmaning för mig, eftersom jag inte har någon större vana av konflikter hemifrån. Det var slitigt, men roligt!

Men att ha sovande jour, som inte alltid innebar att sova, och sedan komma hem till livet som småbarnsmamma var ingen bra ekvation. När det blev omorganisation som försämrade villkoren för att göra ett bra jobb började Anna ångra sitt yrkesval lite.

– Jag hade svårt att släppa jobbet när jag åkte hem. Och när man blir trött så försvinner ens skyddslager efterhand. Till slut orkade jag inte.

NU HAR Anna jobbat tolv år i Stallarholmens församling, där hon anställdes som församlingspedagog 2007. Hon har läst religionspedagogik med inriktning på konfirmander och känner att hon hamnat rätt.

– Jag vill förmedla hopp. Barn och unga möter mycket kris och katastrof i media. Oavsett om det rör flyktingar eller miljöhot är budskapet: Vi kommer inte klara

det här. Jag berättar om kyrkan, om vår roll på jorden och att vi inte är ensamma för Jesus finns med oss. Vi får be och lämna över saker till Gud som hjälper oss.

– Det är viktigt att tala om att vi ingår i ett sammanhang med skapelsen, Gud och varann. Här har vi en plats som inte är beroende av prestation. Vi kan lyfta varann med små medel, till exempel bara genom att säga hej.

Anna märker att budskapet landar. Hon får kvitto på att unga blir hjälpta genom konkreta exempel. Någon som är på väg i en destruktiv riktning kan lyckas ändra på det.

– Efter senaste konfirmationen kom ett par föräldrar fram och tackade. Det undrade faktiskt vad som hade hänt med deras son. Det är fantastiskt!

ATT BO på den ort man arbetar har både för- och nackdelar, som till exempel att vara igenkänd. Men Anna har lärt sig att dra gränser.

– Numera vet jag att jag inte alltid måste vara inbjudande och trevlig mot alla jag

ser på Ica bara för att jag jobbar i kyrkan. Om de inte söker upp mig måste inte jag fram och heja.

Hon säger det med ett skratt, men även den insikten har kostat på. När församlingen 2014 inledde ett samarbete med föreningen Drömfabriken, en mötesplats i Stallarholmen, skulle Anna på uppdrag av församlingen jobba halvtid för Drömfabriken. Arbetet var på många sätt roligt och lärorikt men föreningen hade andra behov än församlingen och resultatet blev delvis otydliga arbetsuppgifter. En satsning var projekt Pausa. Anna var med och förberedde och höll i andakter på ett musikcafé och skrev artiklar i tidningen Vi gillar Stallarholmen. Allt hölls samman av ett tema varje gång.

– Jag ville förstås ha något bra att säga i både andakter och artiklar, det tog otroligt mycket tid. På kvällarna när jag låg och nattade minstingen kunde jag samtidigt scrolla på telefonen för att hitta uppslag.

Barnen behövde skjuts på kvällarna till sina idrottsaktiviteter. Det var föräldraengagemang med försäljning för klubbarna och olika uppgifter under matcherna.

SYR GÄRNA. Efter en period av utbrändhet var det kreativa sysslor som att sy som hjälpte Anna tillbaka.

EGEN DESIGN. Gamla jeans blir nya produkter när Anna och hennes kompis syr och återbrukar tyget.

FOTO: MAGNUS ARONSON

Arbetsglädjen försvann. Allt kändes som "måsten". Annas framförhållning blev allt kortare. En dag i november med julstress i antågande svimmade hon ute på en lunchservering. Det blev ambulansfärd och en omedelbar sjukskrivning.

– Jag låg i sängen och grät en hel månad. Trodde att jag aldrig skulle kunna arbeta igen. Jag tog faktiskt fram min klarinett, som jag spelat som ung, och tänkte att jag kanske åtminstone skulle kunna få in några slantar som gatumusikant.

SAMTAL MED en bra läkare och i en grupp med andra med samma erfarenhet hjälpte henne tillbaka. Nu har hon en 75-procentig tjänst och vet att det är hon själv som måste ta ansvar för att säga nej till en del arbetsuppgifter.

– Inom kyrkans värld med oregelbundna tider behövs det mycket disciplin som anställd att planera sin arbetstid och verkligen bestämma när man ska ta ut sin komptid.

– Jag försöker att inte börja planera och förbereda saker alldeles för lång tid i förväg. Om jag börjar lite senare, till exempel med familjens semesterplaner så är jag mera i fas med min man och allt blir lättare. Jag har också blivit bättre på att ta pauser och slappa, låta saker bara vara.

Den ofrivilliga tiden hemma gav också

utrymme för Annas kreativa sida. Hon började måla, akvarell och kolteckningar. Och en bild på en väska som någon gjort av gamla jeans inspirerade henne att börja sy. Det blev mössor, väskor, grytvantar med mera i återvunnet jeanstyng. Tillsammans med en kompis skapade hon märket MannaDsign. Försäljningen har inte varit det viktiga, snarare skapande som del i läkningsprocessen. Men lite roligt var

det förstås när de i våras blev inbjudna att ställa ut produkterna på ReTuna, den stora återvinningsgallerian i Eskilstuna.

Nu har Anna blivit ombedd att sy en festklänning till catwalken på Stallarholmens vintagefestival.

– En del sådana förfrågningar dyker upp, det ger ny inspiration. Men egentligen kan jag ju inte sy...

Efter sjukskrivningen har det blivit ännu viktigare än tidigare för Anna att jobbet inte enbart ska handla om att producera, utan att släppa på prestationskraven ibland.

– Mötet med människor är viktigare än verksamheten. Men även i möten så handlar det om att både ge och få.

Hon har blivit bättre på att hushålla med krafterna.

– Om vi ser oss själva som en vattentuna som hela tiden fylls på så är det överflödet som vi ska dela med oss av till andra. Det är inte bra att läcka ut åt alla håll.

Anna har lärt sig att det hon gör räcker till, även om hon säger nej ibland. För det mesta tycker hon att arbetsuppgifterna är "superroliga".

– Jag gör min del, jag förbereder mig och genomför allt så gott jag kan. När vi gjort vår del så gör Gud resten.

VÄRT ATT VETA

Den kreativa får ta plats

NAMN: Anna Särnå

ÅLDER: 42 år

FAMILJ: Maken Lars och barnen Lukas 15 år, Nora 13 år och Alfred 8 år.

YRKE: Församlingspedagog i Stallarholmens församling

HOBBY: Teckna och måla (www.konst.se/annasarna) och att sy. Har tillsammans med vännen Mille Bårström företaget MannaDsign med nya produkter tillverkade av återbrukade jeans. (www.pinterest.se/mannadsign)

DRÖMMER: om en församling som fortsätter till badplatsen eller brännbollsplan efter gudstjänsten.

Kloka resonemang om Guds tanter

■ **Mina bibliska storasystrar**
(Artos förlag)
Anna Sophia Bonde

Anna Sophia Bonde vill i sin bok "Mina bibliska storasystrar - Glimtar från Gamla testamentet" berätta om Guds handlande med några kvinnor i Bibeln ("bibliska tanter" som hon kallar dem) och samtidigt spegla sig själv i deras liv.

Och hon berättar. Hon berättar om Eva, Sara, Mikal och Hon i Höga visan. Men berättelserna handlar inte bara om dessa gestalter utan också om män i Gamla testamentet,

människor i Nya testamentet och om oss, vi som lever i 2000-talets Sverige. Bonde tar sin utgångspunkt i de bibliska kvinnornas liv och relation till Gud och resonerar om hur vi lever idag, med och utan Gud. Hon räds inte att diskutera hur vi idag hanterar frågor om klimat, abort och skilsmässa.

Jag har fått många nya insikter och tankar av att läsa boken. Anna Sophia Bonde för kloka resonemang som är lätta att följa även om man inte alltid håller med om slutsatserna. Men – jag skulle vilja att de "bibliska tanterna" skulle få något mer utrymme, ibland skymts de av männens historier och nutidens utmaningar.

MAGDALENA ÖHRLING

Återerövra andligheten

■ **När själen går i exil**
(Verbum)
Mikael Kurkiala

I boken "När själen går i exil – Modernitet, teknologi och det heliga" beskriver Mikael Kurkiala hur teknik förändrar våra liv. Han utvecklar sina tankar om hur tekniken driver oss bort från oss själva, bort från inre liv och bort från varandra.

Jag uppskattar framför allt de exempel och fakta som han hänvisar till. Som exemplet med den siste indianen i sin stam som till slut söker sig till ett samhälle efter att ha levt ensam i flera år, eller fakta som att både Indien och Nya Zeeland beslutat att göra en flod till en egen juridisk person. Vad sådant står för och hur vi kan tänka om vad det betyder är bokens höjdpunkter för mig, som annars tycker att boken delvis har ett tungt språk.

Kurkiala uttrycker en stor oro över att vi människor nu tappat bort den andliga sidan av livet och de riter som vi skapat för andlighet genom årtusenden. Men boken visar också på att uttryck för ett andligt liv och ritualer finns nära oss, under ytan. Vi behöver återerövra dem.

LOUNELA

BIRGITTA

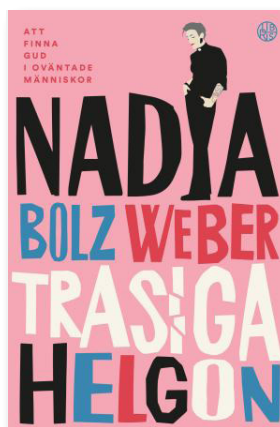

Det skaver lite, trots gripande berättelser

■ **Trasiga helgon – Att finna Gud i oväntade människor**
(Libris förlag)
Nadia Bolz-Weber

2008 startade Nadia Bolz-Weber församlingen "House for All Sinners and Saints" i sitt vardagsrum. Den har vuxit till en stabil plattform för hennes predikningar om nåden, till exempel hur tron gör det möjligt för oss människor att förlåta skitstövlar. Nadia är även före detta ståuppkomiker, nykter alkoholist och bestsellerförfattare. Accidental Saints är hennes fjärde bok och den första som översatts till svenska.

Jag har svårt att avgöra vad jag tycker om den här boken. Å ena sidan innehåller den färgstarka berättelser av en flyhänt berättare – Nadia Bolz Webers bakgrund som ståuppkomiker känns tydligt. Å andra sidan snubblar jag ofta på be-

skrivningarna av hennes liv som amerikansk lutheran i en kontext som är mer olik vår än jag tidigare förstått.

Allra bäst är hon när de personliga berättelserna får ta plats, om hennes möten

med alla oväntade helgon, om hennes ungdomsupplevelser av en depression som var så påtaglig att hon till och med gav den ett eget namn – Frances.

Några saker skaver tyvärr: översättaren och jag är vid flera tillfällen verkligen inte överens. Och det är tröttsamt att författaren väldigt ofta hänvisar till sin förra bok – Patrix – som ännu inte är översatt till svenska. Och att hon ibland koketterar med sina gamla synder, det är som om man inte kan bli riktigt kristen om man inte syndat lite först.

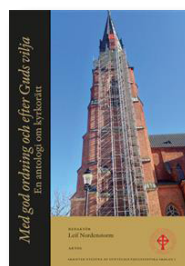
Men: Hennes syn på nåden är fantastisk och berättelserna gripande. Om du antingen är intresserad av att få veta mer om en kristendom så lik, och samtidigt olik vår, eller om du är så hemma bland amerikanska lutheraner att du kan koncentrera dig på berättandet, då är den här boken för dig!

AGNETA LARSSON

■ **Sorg på olika sätt**
(Argument förlag)
Linda Palm och Johanna Lundqvist Björn

En bok för de yngsta om sorg. I den här boken får barnet och den vuxne tillsammans utforska hur sorg kan kännas på olika sätt, och möjlighet att diskutera existentiella frågor.

■ **"Med god ordning och efter Guds vilja"**
(Stiftelsen Fjellstedtska skolan)
Antologi om kyrkorätt

En bok som behandlar hur församlingar och stift i Svenska kyrkan utför sitt uppdrag i spänningsfältet mellan teologi och juridik. Beskrivningar av kyrkorättens historia och grunder samt aktuella frågeställningar.

Helig dans

Är du i närheten av **Kvismare församling** kan du gå på meditativ cirkeldans i Stora Mellösa församlings-hem den 18/11 kl 19.

Domkyrkans roll i framtidens samhälle

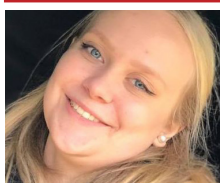
Föreningen Katedralens vänner bjuder söndagen den 24/11 kl 16 in till ett samtal mellan biskop Johan Dalman och samhällsplaneraren Peter Hellsten. Entré om du inte är medlem. I **Strängnäs domkyrka**.

Dubbelt Laleh

Fira en mässa som helt och hållet är uppbyggd kring sånger av artisten Laleh. Flera körer, instrumentalister och solister. Kom till Näshtulta kyrka kl 16 eller kl 19. Det är **Husby-Rekarne och Näshtulta** som bjuder in.

Kom tidigare och sjung!

Var med i högmässans spontankör. Kom redan kl 8.45 till **Tysslinge kyrka** den 20/10 och öva in två eller tre enklare sånger som sedan sjungs i högmässan som börjar kl 10. Det är bara att dyka upp!

Utflugen

I höst är Liv Olsson i Tanzania med utbytesprogrammet Ung i den världsvida kyrkan. Liv är född och uppvuxen i Finnerödja, **Bodarne pastorat**. När Liv är åter i Sverige kan du boka in föreläsningar med henne och få veta mer om hennes upplevelser.

Både biskop och kardinal

Den 15-16/10 är biskop Johan på visitation i **Hallsberg**. Visitationsmässa den 10/11.

Dessutom fyller Adventskyrkan 75 år och gästas den 15/12 av kardinal Anders Arborelius. Adventskyrkan ritades av hans far, arkitekten Lars Arborelius.

Pangkväll i kyrkan

Lerbäck-Snavlunda bjuder in till Älgmålsbön den 12/10 kl. 18 i Lerbäcks kyrka. Musik av och med Sofia & co.

Skön gospel

Den 13/10 kl 16 kan du lyssna på härlig Gospelgudstjänst i **Sköldinge kyrka** med Sköldinge Kyrkokör.

Tack med vesper och auktion

Tacksägelsevesper med kyrkokören och auktion på skördealter i **Björkvik** den 13/10 kl 16.

Ny på posten

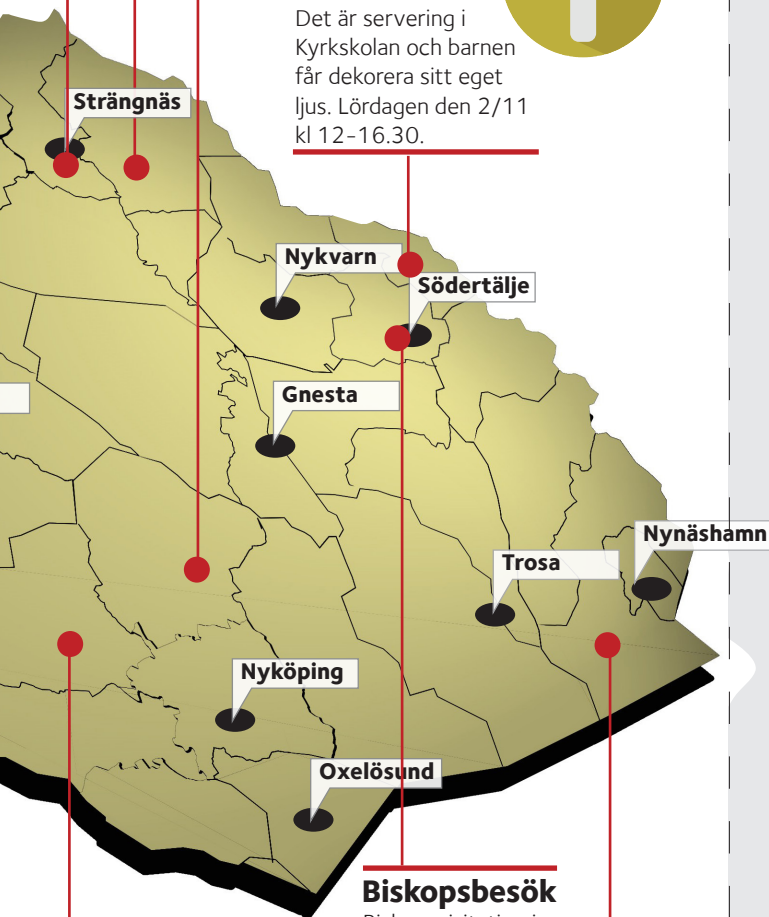
Den 27/10 tas Marina Balado emot som ny kyrkoherde i **Stallarholmens församling** av biskopen.

Grotta ned dig i gamla nattvardsseder

I **Rönö församling** berättar Fredrik Sollner om sin uppsats, som bl.a. handlar om församlingsliv och nattvardsseder. "Kyrkolivet i Runtuna 1918-1968" I Runtuna Församlingshall den 12/11 kl 18.

Dekorera ljus

Under allhelgonahelgen är det pysselverkstad för barn i **Salem**. Det är servering i Kyrkskolan och barnen får dekorera sitt eget ljus. Lördagen den 2/11 kl 12-16.30.

Retreat

Stigtomta-Vrena församling välkomnar till en dagsretreat i stillhet och tystnad. Man håller till i Bärbo kyrka och Bärbogården lördagen den 12/10. Det är begränsat antal platser och anmälan krävs.

Biskopsbesök

Biskopsvisitation i **Södertälje pastorat** 11-13/11 samt visitationsmessa den 8/12.

"Jul-sing-a-long".

Var med i **Ösmo-Torö's** julkör, alla är välkomna. Julkören övar på måndagar i församlingshemmet och lördagen 14/12 kl 16 blir det Jul-sing-a-long i Ösmo kyrka.

FÖLJ MED OCH BE

Varje vecka ber vi i Strängnäs stift för ett kontrakt och för dess kontraktsprost, samt för församlingarna i kontraktet. Vi ber också för våra systerkyrkor i de länder som ingår i Borgågemenskapen och våra vänstift.

VECKA 39

Oppunda och Villåttinge kontrakt, kontraktsprost Thore Rosenberg. Katrineholmsbygden, Björkvik, Västra Vingåker, Österåker, Flen, Helgesta-Hyltinge, Dunker-Lilla Malma, Mellösa och Bettna. I Borgågemenskapen: England och Grönland.

Viby, Sköllersta, Lerbäck, Snavlunda, Hallsberg, Kumla, Hardemo, Ekeby, Asker, Lännäs och Kvismare. I Borgågemenskapen: England och Norge.

VECKA 45

Nynäs kontrakt, kontraktsprost Peter Mourath. Grödinge, Sorunda, Ösmo-Torö, Nynäshamn och Salem. I Borgågemenskapen: England och Norge.

VECKA 46

Domprosteriets kontrakt, kontraktsprost Markus von Martens. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, Mariefred, Vårfruberga-Härad, Stallarholmen, Åker-Länna, Daga och Frustuna. I Borgågemenskapen: England.

Aspö kyrka

VECKA 41

Södertälje kontrakt, kontraktsprost Åsa Lindgren. Enhörna, Hölö-Mörkö, Södertälje, Östertälje, Turinge-Taxinge, Överjärna, Ytterjärna, Vårdinge och Trosa. I Borgågemenskapen: England, Wales och Danmark.

Oxelösunds kyrka

VECKA 42

Rekarne kontrakt, kontraktsprost Pernilla Parenmalm. Eskilstuna, Västra Rekarne, Torshälla, Hällby med Tumbo och Råby-Rekarne, Husby-Rekarne, Näshulta, Kafjärden och Stenkvista-Ärla. I Borgågemenskapen: England och Norge.

VECKA 43

Norra Närke kontrakt, kontraktsprost Tomas Rådehed. Adolfsberg, Almby, Edsberg, Långbro, Mikael, Mosjö-Täby, Örebro Nikolai, Örebro Olaus Petri, Knista, Axberg, Glanshammar och Tysslinge. I Borgågemenskapen: England.

VECKA 44

Södra Närke kontrakt, kontraktsprost Jimmy Åkerfeldt. Askersund-Hammar, Ramundeboda, Skagershult, Finnerödja-Tived,

VECKA 47

Oppunda och Villåttinge kontrakt, kontraktsprost Thore Rosenberg. Katrineholmsbygden, Björkvik, Västra Vingåker, Österåker, Flen, Helgesta-Hyltinge, Dunker-Lilla Malma, Mellösa och Bettna. I Borgågemenskapen: England och Estland.

VECKA 48

Nyköpings kontrakt, kontraktsprost Lars Viper. Kiladalen, Nyköping, Oxelösund, Stigtomta-Vrena, Tunaberg, Rönö och Tystbergabygden. I Borgågemenskapen: England och Skotska episkopala kyrkan.

VECKA 49

Södertälje kontrakt, kontraktsprost Åsa Lindgren. Enhörna, Hölö-Mörkö, Södertälje, Östertälje, Turinge-Taxinge, Överjärna, Ytterjärna, Vårdinge och Trosa. I Borgågemenskapen: Finland och Skotska episkopala kyrkan.

Tema

Börja med Bibeln

Bibeln är världens viktigaste bok. För både vuxna och barn är läsningen vägen in i kristen tro. Men hur ska man förstå vad man läser?

Bibelberättelserna finns i hundratals olika utgåvor. Om du inte hittat din favorit – testa en barnbibel.

Läs också fördjupningstexten av Jonas Eek på sidan 20

När barn ställer

JOBBAR IHOP. "Alla vuxna har inte en egen relation till Bibeln". Anna och Niclas Blåder har vill prata med sina barn om Bibelns svar på svåra frågor.

Rätten att läsa på ditt eget språk

Senaste bibelstatistiken som sammanfattar uppgifter från 2018 visar att 5,6 miljarder människor har tillgång till hela Bibeln på sina egna språk, men över hälften av världens språk fortfarande inte har några bibelöversättningar alls.

Av de 7 350 språken i världen, inklusive teckenspråk, har 692 språk hela Bibeln tillgänglig i dag.

Sedan slutet av augusti finns nu också en ny **nordsamisk** bibelöversättning, Biibbal 2019. Det omfattande arbetet med översättningen har tagit drygt 30 år. Översättningen är ett samarbete med det Norska bibelsällskapet och Svenska Bibelsällskapet. Det är den tjockaste bok som någonsin publicerats på sydsamiska.

För närvarande har endast omkring tio procent av världens beräknade 400 **teckenspråk** någon bibeltext översatt. Inget teckenspråk har hela Bibeln.

Källa: Svenska Bibelsällskapet

de svåraste frågorna

Boken "Nära dig" av Niclas och Anna Blåder hjälper föräldrar prata om livsfrågor och känslor

NÄRA DIG riktar sig till barn i åldrarna sex till nio år som tillsammans med en vuxen, och med hjälp av Bibelns berättelser, vill ta sig an livets stora frågor och känslor. Förlaget Verbum lät Niclas Blåder, teolog, och Anna Blåder, illustratör, tänka fritt och kreativt.

– Vi tyckte att det saknades en bok för föräldrar som vill prata livstolkningar med sina barn, men som kanske inte själva har en nära relation till Bibeln. Så vi landade i att vi ville göra en bok som var användbar och enklare att angripa än "den traditionella" barnbibeln, berättar Niclas och Anna.

ANNA KÄNNER igen problematiken från tiden då hon jobbade i församling. Många föräldrar känner sig osäkra på hur de kan prata om Bibeln och kristen tro med sina barn.

– Lösryckta texter kan tyckas sakna sammanhang och ibland är det svårt att se hur bibelberättelserna är relevanta för oss idag.

Därför börjar Nära dig med en sammanfattning av hela frälsningshistorien, från skapelsen till uppståndelsen. Där-

efter följer teman som ondska, godhet, sorg och glädje tillsammans med utvalda bibelberättelser som kopplar till temat. Varje tema avslutas med en fråga till barnet att fundera över tillsammans med en vuxen.

– Det är fascinerande att upptäcka att Bibelns berättelser har så mycket att säga oss idag, säger Anna. Vi människor tampas med samma frågor om livet nu som då när den skrevs.

NICLAS HAR skrivit texterna och Anna har illustrerat. Att jobba tillsammans med sin partner ser båda mest som en tillgång.

– Det har varit smidigt att kunna bolla idéer över middagsbordet istället för att boka möten, säger Niclas. Och en stor fördel är att vi vågar vara ärliga mot varandra när vi ger feedback.

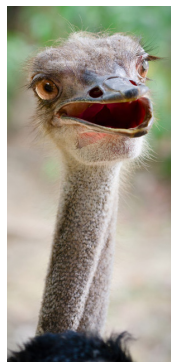
– Text och bild har liksom vuxit fram tillsammans, säger Anna. Den enda nackdelen är att det kan vara svårt att koppla bort arbetet och ta ledigt när ens "kollega" alltid finns nära till hands.

ELIN HENNINGSSON

Testa din kollega med ett bibelquiz

Varför inte en bibelfrågesport till kaffet?

(svar uppochned)

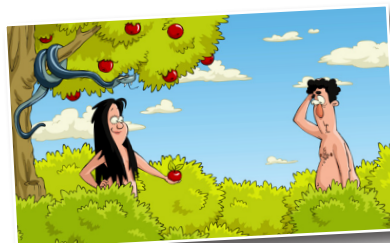

- Vad hette Sems, Hams och Jafets pappa?
- Vilket nummer i regentlängden hade kung Salomo?
- Vem skrev flest böcker i Nya testamentet?
- Varifrån gjorde Jesus sin himmelfärd?
- Vilket yrke hade evangelisten Lukas?
- Hur lyder Bibelns sista vers?
- Vilket är det första djur som nämns i Bibeln?

a) Noa b) Tre c) Paulus d) Olivberget e) Läkare f) Upp 22:13 Näst från Herren Jesus dit alla g) kungis b: Bi-beln. seriöst svar där följar

Kyrkvaktmästaren håller på att fixa med den hala kyrktrappan. Axel går förbi:

– Jasså, det är du som är psaltaren?

Adam och Eva:

- Adam, älskar du mig?
- Javisst, vem annars?

Biskop Sören Dalevis herdabrev blir en barnbibel

”Även vuxna läser barnens

Låt barnen komma till mig sa Jesus. Låt oss gå till barnen säger biskop Sören Dalevi. Nästa år kommer hans herdabrev: en barnbibel.

Är det barn som är målgruppen för ditt herdabrev?

– Ja, barn är målgruppen. Men det unika med barnlitteratur som genre är att den alltid har två målgrupper och att man inte kan strunta i någon av dem. Även vuxna tar del av barnlitteraturen, och av bibelberättelserna och av teologin. För många vuxna är ju faktiskt barnbibeln den främsta kontakten med Bibeln.

Ett herdabrev är biskopens sätt att beskriva sin vision och ta ut färdriktning. Förr var målgruppen främst stiftets präster. På vilket sätt knyter du an till den traditionen?

– Studier visar att all undervisning som ges till barn och unga finns kvar hela livet. Tar vi oss själva som kyrka på allvar är därför den pedagogiska utmaningen stor. Speciellt tydlig är denna utmaning när det gäller barn och unga.

– När jag nu ger ut en barnbibel och kallar det herdabrev är det därför ett praktiskt statement: det är här vi måste börja. I Bibeln, och därtill riktad till barn. Vårt viktigaste uppdrag just nu är att förmedla tron på Jesus Kristus. Vi måste våga göra det på nya och annorlunda sätt även som biskopar.

Finns det inte tillräckligt många barnbiblar?

– Det finns hur många barnbiblar som helst. Flera hundra! Men jag tror att det behövs många varianter för att barn ska hitta en bibel som passar just dem. I Sverige finns ungefär två miljoner människor under 18 år, det vore ju konstigt om alla de tycker om samma bibel.

– Tyvärr finns ganska få versioner med både svensk originaltext och originalbilder

TÄNKER NYTT. Biskop Sören Dalevis herdabrev kommer 2020 och släpps på Speja förlag, med illustratören Marcus-Gunnar Pettersson.

av svensk illustratör. Och just barnlitteratur är väldigt känslig för kulturella skillnader, därför tror jag att behovet av svenskproducerade barnbiblar är stort.

Du jobbar med illustratören Marcus-Gunnar Pettersson. Hur viktiga är bilderna?

– Bilderna är helt avgörande! Därför blev jag så glad att förlaget ville satsa på originalbilder av en talangfull illustratör som börjar bli ett namn i Barnbokssverige. Jag och Marcus-Gunnar har från början bollat material mellan oss. Han har låtit texten påverka bilden, och jag har låtit bilden påverka texten. Det gör att det finns teologiska poänger i såväl text som i bild. Vi växlarverkar och kompletterar varandra.

– Jag har översatt berättelserna från grekiska och hebreiska och sedan arbetat med dem utifrån ett barnperspektiv. Det roliga är att Marcus-Gunnar har samma perspektiv, vi tycker båda två att det är väldigt viktigt att ta barnen på allvar och inte väja för de svåra frågorna.

Du har tidigare doktorerat med avhandlingen "Låt berättelsen leva!: Om barnet och bibeln". Varför detta ämne?

– Jag är intresserad av teologi, och jag har jobbat mycket med barn och unga. Det är genom barnbiblar som barn kommer i kontakt med teologi och med kristen tro. Att föra vidare bibelberättelser och kunskap om kristen tro till kommande gene-

böcker”

Det är en barnbibel där biskopen samarbetar
FOTO BÖRGE NILSSON

rationer är det viktigaste vi kan göra som luthersk kyrka. Därför är barnbiblar ett jätteviktigt ämne.

– Innan jag gjorde min forskning fanns det inte så mycket forskat på området, det gjorde det hela extra spännande.

Har du någon favorit bland barnbiblar?

– De bästa barnbiblarna ges ut i vår egen kulturfär, alltså i Danmark, Tyskland och Nederländerna. Tyvärr tycker inte förlagen att det är tillräckligt lönsamt att översätta dem till svenska. Kees de Kort är en holländsk illustratör som har gjort en väldigt fin barnbibel, Das grosse Bibel-Bilderbuch: 27 biblische geschichten.

MIRIAM ARREBÄCK

Förlagens favoriter

Bästa barnbiblarna om utgivarna själva får välja

Libris

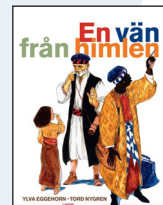
En vän från himlen

Text: Ylva Eggehorn, Illustrationer: Tord Nygren (Libris förlag, 2012)

En vän från himlen passar för skolan och kyrkans barngrupper, som utdelningsgåva i församlingen, för högläsning bland de lite yngre och för tyst läsning när man kan läsa själv.

– Upplägget är lite unikt och mycket bra enligt min mening.

Den är skriven för 6-9-åringar, men kan läsas av alla. Jag har själv använt den en hel del i söndagsskolan, säger Anders Daleskog, säljare Libris bokförlag.

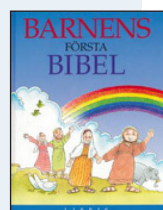

Barnens första Bibel

Text: Pat Alexander, Illustrationer: Leon Baxter, Översättning: Kerstin Gårshö. (Libris förlag, 1997)

Barnens första Bibel innehåller mer än 60 bibelberättelser särskilt utvalda för barn 3-7 år. Korta texter som kommer allra bäst till sin rätt när någon vuxen läser högt medan barnen tittar på alla härliga bilder.

– Den ”äldsta” av våra barnbiblar. Den har använts mycket av kyrkor och församlingar som ”utdelningsbibel”, säger Anders Daleskog.

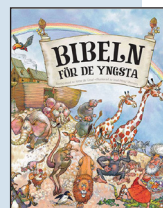

Argument

Bibeln för de yngsta

Text: Anne de Graaf, Illustration: José Pérez Montero, Översättning: Kristina Reftel (Argument förlag, 2013)

– Det är en ursprungligen en dansk utgåva, och när vi hittade den kunde vi inte motstå illustrationerna. De är så knasiga och detaljrika och humoristiska att barnet sugas in direkt. Det leder till engagerande samtal om vad som händer, och som förälder är det ju precis det man önskar! säger Kristina Reftel, förlagschef Argument förlag.

Bibeln för små och stora

Text: flera författare, Illustration: Marijke ten Cate, Översättning: Kristina Reftel (Argument förlag, 2013)

– Här gör Marijke ten Cates fantastiska illustrationer boken till ett riktigt praktverk – det är storslaget och vackert och många av uppslagen känns som konstverk. Det gör det roligt för både stora och små att läsa och titta på bilderna, säger Kristina Reftel.

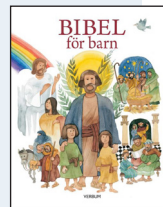
Verbum

Bibel för barn

Text: Karin Karlberg, Inga Wernolf och Lisa Östh, Illustration: Ulf Löfgren (Verbum 1996, e-bok med uppläsning 2016)

En halv miljon exemplar under tjugo år – en bibelutgåva som ofta delas ut till 4-6-åringar i församlingar och är översatt till flera nordiska språk. Finns även som e-bok att lyssna på.

– Bibel för barn är fortfarande en storsäljare och mycket populär eftersom den utan värderingar återberättar ett urval av Bibelns berättelser. Frälsningshistorien återberättas i samma kronologi som i Bibeln, säger Kristina Wänblom, Utgivningschef Verbum.

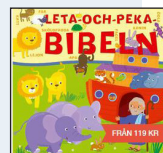

Leta-och-peka-bibeln

Text: Julia Stone, Illustration: Samantha Meredith, Översättning: Anna Braw (Verbum, 2016)

Leta-och-peka-Bibeln är en pekbok med elva ögonblick ur Bibeln, fulla av detaljer. För barn i pekboksalderen och för vuxna och storasyskon som vill upptäcka Bibeln tillsammans med dem.

– På ett lekfullt sätt erfar barnet känslor, egenskaper och ett budskap från texterna, säger Kristina Wänblom.

Läsning uppåt väggarna

Förr fungerade målningarna som komplement till predikan

Kyrkomålningar användes förr som pedagogisk hjälp för att församlingsbor skulle lära sig de bibliska berättelserna. Idag är de flesta människor läskunniga – men intresset för väggmålningarna är ändå stort.

SEDAN DRYGT 20 år välkomnar Fredrik Lindström besökare till Ösmo kyrka. Några vill fika, andra tända ljus, men väldigt många tar tacksamt emot erbjudandet om en guidad visning av kyrkan.

– En del är väldigt intresserade och lärda själva. De åker runt och tittar i på målningar i många olika kyrkor. Ibland lär jag mig nya saker av dem, säger Fredrik.

HAN VISAR dels katolska helgonberättelser, dels de

många bibliska motiv signerade Albertus Pictor, den tyske kyrkomålaren verksam på 1400-talet. Målningarna i Ösmo kyrka föreställer Adam och Eva, Moses som slår med staven mot klippan, uttåget ur Egypten, den urstarke Simson, Jesus som frestas i öknen och som uppväcker Lasarus från det döda.

– Förr var målningarna betydelsefulla. Förutom att predikan var på latin så var ju inte alla läskunniga.

En av Fredriks egna favori-

Fredrik Lindström guidar gärna i Ösmo kyrka.

ter är Yttersta domen.

– Målningarna fungerade också lite som moraliska pek-pinnar. Om man inte levde på rätt sätt så är det tydligt att helvetet väntar, där till höger.

EFTER REFORMATIONEN blev predikningarna på svenska – och väldigt långa. Att kolla väggarna fick tiden att gå för sömniga gudstjänstfirare.

– Det uppskattades nog inte alltid, fokus skulle vara på

prästen. Då blev målningarna störande, ungefär som om någon idag kollar mobilen under predikan.

FREDRIK LINDSTRÖM började jobba ideellt som guide i kyrkan 1997, uppmuntrad av sin tidigare konfirmationspräst Mikael Klefbeck.

Senare har han blivit säsongsanställd för detta och nu läser han Svenska kyrkans grundkurs på Hagabergs folkhögskola för att bli ännu kunnigare i sitt uppdrag. Han är utbildad fritidsledare och gillar att ha visningar för skolklasser.

– Ungar är roliga. Någon tyckte att Sankte Pers parlepport till vänster om yttersta domen såg ut som en busskur.

MIRIAM ARREBÄCK

Med ett enklare språk blir Bibeln tillgänglig

Hanna Wallsten fick uppdraget att omformulera Nya testamentet till lättläst svenska

Drygt två år tog det för författaren och journalisten Hanna Wallsten att skriva Nya testamentet på lättläst svenska. Hon tvekade aldrig att ta uppdraget men kallar det för "ett galet projekt".

– Förlagschefen på Lättläst förlag hade ett "drömpjekt" om att kunna ta fram hela Bibeln på lättläst svenska, och då fick jag frågan. Jag låtsades avvakta lite med mitt svar, men sa egentligen ja direkt, säger Hanna Wallsten.

DET FANNS inte resurser att skriva om hela Bibeln, det vill säga både Nya och Gamla testamentet, så vi avskrev det berättar Hanna som också ville att den nya lättlästa Bibeln skulle vara "på riktigt".

Hanna Wallsten antog utmaningen.
FOTO: ANNA SVANBERG FÖR LL-FÖRLAGET

Svenska bibelsällskapet kontaktades och de gick in i projektet.

– Projektet fick mer tyngd när de gick in som teologisk expertis. De ville exempelvis att alla verser skulle vara med, vilket gjorde att vi fick tänka om lite från den ursprungliga planen, säger Hanna Wallsten.

– Fast det var egentligen väldigt bra, på det sättet slapp jag ju välja bort verser.

I arbetet med den lättlästa versionen blev därför alla texter granskade av Mikael Tellbe, docent i Nya testamentet.

– Det blev bättre och var jättebra och väldigt roligt. För mig blev det dessutom som en privatutbildning i Bibeln och bibeltolkning när Mikael förklarade varför vissa saker eller ord inte kan tas bort eller skrivas om på ett visst sätt. Han var mycket ambitiös, säger Hanna.

HANNA WALLSTENS arbete tog ungefär två år på halvtid. Och efter två och ett halvt år fanns boken att köpa och läsa, i december 2018.

– Nya testamentet har gått bra och sålt enligt förväntan, säger Oscar Degard,

FOTO: MAGNUS ARONSON

I Ösmo kyrka talar Albert Pictors målningar från väggarna.

för fler

VÅRT ATT VETA

Nya testamentet på lätt svenska (2018) är framtagen av LL-förlaget i samarbete med Svenska bibelsällskapet.

Boken kan du provläsa på förlagets webbplats: www.ll-forlaget.se

redaktionskoordinator på LL-förlaget. Många konfirmander menar, precis som vi ville, att versionen är lättare att ta till sig, både vad det gäller att förstå innehållet och rent praktiskt läsa och hitta i.

Från människor som jobbar med unga/konfirmander har vi fått höra att det därför är en bra första kontakt med Nya testamentet, säger Oscar Degard.

PIA ANDERSSON

Urban Lennartsson vid "Jesu grav"

Besök Bibelns värld

Nu kan du boka en guddad tur i Bibelns värld. På Gården Starby utanför Ängelholm finns historiska bibelmiljöer uppbyggda.

– Det är lite som ett Skansen i miniformat, fast kring Bibelns tid, säger initiativtagaren Urban Lennartsson.

Mer än 200 volontärer har varit involverade i att bygga upp historiska miljöer som stallet i Betlehem, Jesu grav och Gennesarets sjö. Här finns också en stor modell av Jerusalem på Jesu tid.

Vem är din favorit i Bibeln? Varför?

Medarbetare på stiftskansliet om bibliska förebilder.

Charlotte Bachelder, stiftsadjunkt rekrytering

Blinde tiggaren Bartimaïos

– Han för oväsen, är krånglig, inte lagom på något vis. Folk runt honom ber honom hålla tyst. Men Jesus möter med en fråga Vad vill du att jag skall göra för dig? Ibland känner jag mig som Bartimaïos och får då vila i att Jesus tilltar mig med samma fråga.

Britt Norberg, stiftspedagog

Rut

– Det är en fantastisk kvinnohistoria om mentor-skap som går över kulturella och religiösa gränser.

Anders Burman, stiftsgårdschef Stjärnholm

Amos

– Där finns en text som vi läser om rätten, rättfärdigheten och kärleken. Våra gudstjänster och högtider behöver få en naturlig fortsättning i vardagens kamp mot ondska och förtryck, det perspektivet hittar vi hos Amos. Det hör ihop med vår diakoni.

Daniel Brodén, stiftspedagog

Skatteindrivaren Sackaios

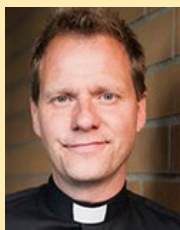
– Jag tror han ofta kände sig utanför och inte passade in. Men han hittar ett betydelsefullt sammanhang att vara i tillsammans med Jesus. Ibland påminner Sackaios mig om att jag inte alltid passar in, känner mig utanför, är inte alltid den jag vill vara. Men så kommer tillfällena då Gud talar till mig på olika sätt, och Gud säger: du är älskad.

ELIN HENNINGSSON

SKICKA evangeliet VIDARE

Hur blir Svenska kyrkan en evangelisk-pedagogisk kyrka?

BAKOM ORDEN

Jonas Eek är präst och teologie doktor i religionspsykologi. Han har skrivit flera böcker och har tidigare bland annat arbetat som stiftsteolog i Göteborgs stift. Han är idag verksam på Verbum och Kyrkans Tidning.

Den hållbara kyrkan ser pedagogik som en huvuduppgift och söker nya vägar för sin undervisning i varje tid. I sin nya bok *Livsfrågan* och evangeliet beskriver Jonas Eek kyrkans pedagogiska utmaning. Här kan du läsa ett utdrag ur boken.

Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk kyrka. Den teologiska grunden finns i Luthers evangeliska upptäckt. Den pedagogiska grunden i reformationen som ständigt pågående bildningsprojekt, bland annat genom bibelkunskap och förklarande katekeser.

År 2006 togs boken *Steg på vägen* fram som "en katekes för vår tid" och den inleddes med ett slags pedagogisk kyrkdefinition: "Som kristna har vi en stor uppgift. Vi skall föra vidare till nästa generation det evangelium vi själva tagit emot. Det kan och får ske på olika sätt." De tre meningarna rymmer insikter för vad man skulle kunna kalla en evangelisk-pedagogisk kyrka:

- Kyrkan har en uppgift. Det är en nyttig påminnelse för kyrkans medarbetare. Kyrkans trosbekännelse är i mångt och mycket en protestsång mot tillvarons ondska, men framför allt har kyrkan ett evangelium att sprida. Gåvan föregår uppgifterna. Ytterst har kyrkan bara en enda uppgift, och den har med evangeliet att göra.

- Däremot är kyrkans uppgift stor. Om inte kyrkan tar sig an den är det heller ingen annan som gör det. Kyrkan har i vårt land haft hundratals år

av samarbete med hem och skola i sin dopundervisning. Så är det inte längre, utan undervisningen är kyrkans eget ansvar. Och det är nu det gäller. Behoven finns. Resurserna finns.

- Det som ska föras vidare är det evangelium vi själva har tagit emot. Det betyder att utgångspunkten är, på en gång, det glada budskapet om Jesus och vi själva. De teologiska frågorna är ofta de kritiska in mot oss själva: Vad fick oss att hamna och stanna kvar i kyrkan? Vilket var det evangelium som vi tog emot? I den berättelsen och erfarenheten har vi det som är vår utgångspunkt. Återigen – gåvan föregår uppgiften, mottagandet föregår förmedlingen.

- Det kommer att se olika ut – och ska se olika ut – när kyrkans medarbetare fyller sin uppgift. One size does not fit all. Vi är alla olika och måste ta oss an uppgiften på skilda vis och med varierande uttryck. Därför tar sig kyrkans grundläggande uppgift, som är evangeliet, tre uttryck: gudstjänst, undervisning och diakoni. Också inom dessa tre uttryck behövs olika gestaltningar, strategier och språk.

Allt kyrkan ägnar sig åt rör alltså evangeliet. Det är gåvan som föregår alla uppgifter. Allt det som kyrkan ägnar sig åt är ett utlopp från evangeliet, ett sätt att gestalta det och att föra det vidare. När kyrkan i sin undervisning arbetar med att föra evangeliet vidare är den pedagogiska frågan hur kyrkan ska göra detta?

KYRKANS TRO bygger på dopets evangelium om Guds eviga närvaro i liv och evighet. Det evangeliet har sin grund i budskapet om att vår egen livsberättelse, genom vårt dop, hör samman med den stora berättelsen om Jesus från Nasaret. Kyrkans pedago-

gik är narrativ, det vill säga berättande. Den knyter an till Bibelns egen pedagogik och svarar på människors frågor med berättelser.

Utmaningen för kyrkans undervisning ligger i att formulera en teologi där både livsfrågan och evangeliet rymms. För det krävs en pedagogik som både nyfiket lyssnar in människors berättelser och samtidigt aktivt förmedlar ett innehåll att bryta den egna berättelsen emot. Det handlar om en pedagogik med två fokus och där bådas berättelser är viktiga och tas på allvar – människans och Guds.

Detta förhållningssätt kan beskrivas som narrativ pedagogik. Den narrativa pedagogiken är inspirerad av Emmausberättelsen (Luk 24:13–35) och fångar ömsesidigheten i lyssnandet och berättandet, och lyfter dessutom in gudstjänsten som en självklar del i undervisningen.

Både de konfirmandriktlinjer som kom år 1994 och 2008 anger Emmausberättelsen som ett slags program-förklaring för konfirmandarbetet. Nästan som ett credo i svensk konfirmandpedagogik under senare år har varit att alludera på Emmaustexten och säga att kyrkans konfirmandarbete syftar till att slå följe med konfirmanden. Konfirmanden har varit ett självklart centrum och arbetet har syftat till att, under en viktig tid i livet, vandra tillsammans en bit på livsvägen. Lite har dock sagts om vart man ska gå eller vad man ska tala om under vandringen.

I stället har termen undervisning ibland misstänkliggjorts. Man har fått en känsla av att många av kyrkans teologer och pedagoger har fastnat i berättelsens första del, när den uppståndne Kristus slår följe med två lärjungar, möter dem i deras frågor och erfarenheter och lyssnar på deras berättelse: "Vad är det ni går här och talar med varandra om?" (Luk 24:17)

LYSSNANDET ÄR tveklöst ett nödvändigt steg i den pedagogiska processen. Däremot är det inte ett tillräckligt steg. Allra helst som det först är i berättelsens fortsättning som pedagogiken bär frukt. Efter hand, när han har lyssnat färdigt, berättar främlingen sin berättelse: "Och med början hos Mose och alla profeterna förklarade han för dem vad som står om honom överallt i skrifterna." (Luk 24:27) Lyssnandet följs alltså upp av ett undervisande berättande.

Inte heller detta är dock tillräckligt. Fortfarande "händer" ingenting med lärjungarna. Den pedagogiska polletten har ännu inte trillat ned. När Kristus, mot bakgrund av lärjungarnas berättelse och sin egen undervisning, bryter brödet – först då sker undret: "Då öppnades deras ögon och de kände igen honom." (Luk 24:31) Gudstjänsten är en avgörande del i all kyrklig undervisning, som en konkret gestaltning av hur människors och Guds berättelser och världar kan mötas.

Den narrativa pedagogiken syftar till att erbjuda mötesplatser för människors och Guds berättelser. Det sker genom en undervisning med tre komponenter: lyssna, berätta och gestalta dessa berättelser

i gudstjänst, rit och andakt. Ordningsföljden mellan de tre komponenterna kan variera från gång till gång. Ritens plats är dubbel i undervisningen. Ibland föregår riten fördjupande samtal; ibland föregås den av samtal.

Dessvärre är det vanligt att gudstjänstens roll glöms bort i kyrkans undervisning. Forskning och beprövad pastoral erfarenhet visar dock på gudstjänsten som en central del i kyrkans undervisning. Gudstjänsten är alltid pedagogik, men inte alltid pedagogisk. Det är viktigt att inse detta och arbeta med gudstjänsten i undervisningen, eftersom gudstjänsten antingen är en pedagogisk resurs eller riskerar att bli en pedagogisk belastning.

SOM KYRKA behöver vi göra allt vi kan för att på så bra och varierade sätt som möjligt arbeta med Bibeln i undervisningen. I förslaget till nya rambestämmelser för konfirmandarbetet står: "Varje konfirmand ska få en egen bibel och bör få en psalmbok. Under konfirmandtiden ska konfirmanden ges

"Som kyrka behöver vi göra **allt vi kan för att på så bra och varierade sätt** som möjligt arbeta med Bibeln i undervisningen. "

möjlighet att lära sig använda dessa gemensamt och på egen hand." Konfirmandarbetet bör alltså rymma moment där ungdomarna får öva sig i det praktiska handhavandet av Bibeln, lära sig de stora innehållsliga dragen och ana en igenkännande koppling till det egna livet.

Att arbeta med Bibeln i undervisningen behöver inte vara avancerat eller ansträngt. Det viktiga är att det har landat i oss själva. Att vi utstrålar trygghet, glädje och att detta är viktigt för oss. Biskop Sören Dalevi ger ett gott råd:

Ett gott råd, alltså: är det första gången du arbetar med bibeltexter, börja med en text som du själv uppskattar, som du själv läst och vars budskap du helt kan göra till ditt eget. Se till att du själv lärt in berättelsen, läs in någon enkel bibelkommentar kring texten, samtala gärna med någon om den, kanske rentav i arbetslaget. Prova att läsa texten högt för dig själv. Första gången jag går på en buggkurs förväntar jag mig inte att läraren ska lära mig något avancerat steg, tvärtom uppskattar jag om det är något riktigt enkelt. Men det är viktigt att buggläraren själv känner sig trygg i de enkla steg han eller hon vill lära mig. (Ur Låt berättelsen leva!, Verbum 2012.)

Som enskilda medarbetare och arbetslag kan vi stimuleras att bli mer frimodiga och påhittiga i det konkreta pedagogiska arbetet.

Evangeliet har sin grund i budskapet att vår livsberättelse, genom vårt dop, hör samman med den stora berättelsen om Jesus från Nasaret. I styrdo-

kumentet Program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan talas om vår tids fragmentisering som en utmaning för kyrkans undervisning. Människor är ofta ”främmande för det som kan kallas kristendomens stora berättelse eller för annorlunda formulerat – själva poängen i kristen tro”. Ett sätt att undervisa om kristen tro kan alltså vara att återberätta Bibelns stora berättelse för att ur den vaska fram poängerna i tron. Kristen tro är inte tron på en bok, en vag livsprincip eller en anonym andemakt. Kristen tro är tron på en person, Jesus Kristus, och på att han på ett särskilt vis hör samman

”Berättelsen om Jesus från Nasaret **måste ständigt återberättas**. Den har kallats **the greatest story ever told**. ”

med Gud, himmelens och jordens skapare. Tron är också erfarenheten att Jesus, genom sin Ande och kyrka, är närvarande här och nu och möter oss med kärlek. Kyrkan och tron tar sin utgångspunkt i den grundläggande erfarenheten att ”inte kunna berätta om Jesus utan att samtidigt tala om ’Gud’ – lika lite som [att kunna] tala om ’Gud’ utan att berätta om Jesus”.

BERÄTTELSEN OM Jesus från Nasaret måste ständigt återberättas. Den har kallats the greatest story ever told, den största berättelsen som har berättats. Den är stor i flera bemärkelser.

- Till sitt innehåll – berättelsen handlar om hur Gud som har skapat världen och allt den rymmer av kärlek blir ett barn i julnatten; en människa bland människor; lik oss och ändå helt annorlunda; som predikar, helar, lider, dör och uppstår för att människorna ska ha liv in i evigheten. Och dessutom – att han genom sin Ande osynlig finns närvarande i våra liv i dag.

- Till sitt omfång – berättelsen sträcker sig från evighet till evighet; från tidernas begynnelse och alltings ursprung i Första Moseboken till tidens slut i Uppenbarelsebokens framtidsskildring; med en kulmen i de fyra evangeliernas beskrivning av händelser som ägde rum vid tiden för det som kom att bli vår tideräknings början.

- Till sin betydelse – den här berättelsen har spelat och spelar en avgörande roll för miljontals människors tro, hopp, kärlek och livstydning; dessutom finns det ingen annan berättelse som haft en sådan påverkan på den västerländska civilisationen och kulturen som den om Jesus.

Det är ofta en tacksam pedagogik att berätta berättelser. Man bestämmer ambitionsnivån själv. Antingen berättar man hela historien i ett svep eller så delar man upp den i bitar gärna med en cliffhanger mellan gångerna. Det är bra om man efteråt vid tillfälle kan gå tillbaka till och, i den egna Bibeln, markera de bibelställen som berörts i berättelsen. Ett sätt är att göra historieberättande till en stående

punkt i undervisningen eller på lägret, gärna i mysig och avslappnad miljö där ungdomarna ges lite egen rymd.

NÄR MAN återberättar en bibeltext använder man egna ord och referenser för att berätta samma berättelse, men utan att förändra ursprungsberättelsens innehåll och poäng. För att göra detta är en god början att själv läsa bibeltexten flera gånger så att man blir trygg med dess handling, personer och eventuella detaljer. Skriv ned några viktiga hållpunkter som stolpar för din egen berättelse. Om det behövs skriver man ett manus, annars berättar man ur minnet eller utifrån stolparna.

Om man är ambitiös kan man spela in sig själv när man berättar för att se på, lyssna på, utvärdera och utveckla sitt berättande (gester, betoningar, berättarröst, inlevelse, intonation). Så länge berättelsen fortsatt är i centrum kan man också förstärka sin berättelse med ett bild- och/eller ljudspel som ger ytterligare dimensioner som förklarar och förtydligar.

När man berättar finns det flera sätt att återberätta och pedagogiskt strukturera trons stora berättelse:

Ett antal bibelställen kan tjäna som utgångspunkter för berättelsens delar:

Livet är härligt!

1 Mos 1-2 om Gud som skapare

Livet är ett helvete – och ibland är det mitt fel ...

1 Mos 3-4:16 om människan och världen som vänd från Gud

Finns det någon som bryr sig?

2 Mos 3 om att Gud hör människans klagan

Jes 9:2-7 om löftet att Guds räddning ska komma genom ett barn

Gud är själv en del av berättelsen

Luk 2 om barnet som föds

Joh 1:1-14 om vem Jesus är

Det finns en väg att vandra i livet

Luk 10:25-37 om vårt ansvar för varandra

Luk 15 om Guds omsorg om oss

Vi går inte ensamma

Matt 28:18-20 om dopets kallelse och löfte om Guds eviga närvaro

Vår vandring har ett mål

Upp 21:3-4 om hoppet inför evigheten

Teologins och pedagogikens ständiga uppgift i undervisning och förkunelse syftar till att åstadkomma en översättning av Bibelns berättelser in i det dagliga livet. Att finna sambandet mellan livsfrågan och evangeliet. Det kan vara ett svårt arbete. Men det är högprioriterat.

JONAS EEK

Texten är ett utdrag ur Jonas Eeks bok ”Livsfrågan och evangeliet” (Verbum, 2019) som sammanställts och bearbetats för Portalen av författaren.

FOTO ELEONORE LENNERMARK

MOR OCH DOTTER. Första samarbetet för Mirjam och Ester Blomberg blev en musikal.

Ny musikal återanvänder saga

Flickan med svavelstickorna blir musikal i S:t Nicolai kyrka i Örebro. Såväl barnkör, vuxenkör som stråkkvartett deltar i framförandet.

Det är Mirjam Blomberg, musikpedagog i **Nikolai församling**, och dottern Ester Blomberg som skrivit manus, texter och musik.

– Det är vårt första samarbete av det här slaget och vi är stolta och glada över resultatet, säger Mirjam Blomberg.

Repetitionsarbetet inleds nu i höst och föreställningarna är planerade till januari 2020. Församlingens barnkör Tonfjärilarna och Guldvingarna tillsammans med en vuxenkör kommer att agera och sjunga.

Några föräldrar till barn i kören är professionella stråkmusiker och utgör orkestern.

Berättelsen bygger på H C Andersens sorgliga saga om flickan med svavelstickorna.

– I vår version lämnas hon inte att frysa ihjäl i nyårsnatten, utan hon får komma in och delta i festligheterna, säger Mirjam Blomberg.

– I en parallellhandling sitter en nutida farfar och hans barnbarn och läser sagan och funderar och kommenterar. Vad är egentligen på riktigt och vad händer bara i flickans fantasi? Och kan man hjälpa någon som levde för över hundra år sen ... om hon ens har levat? Hon kanske bara finns i sagan?

MIRIAM ARREBÄCK

Tävla med körnamnet

Vilket är Svenska kyrkans roligaste körnamn? Kanske Sacrekör, Kjula-la, eller Järva röster?

I höst ska tidningen Kyrkokörjournalen tillsammans med läsarna utse roligast körnamnet och efterlyser nu nomineringar.

I nästa nummer av tidningen, som utkommer den 7 december, presenteras tio finalister. Sedan blir det allmän omröstning. Den vinnande kören presenteras senare med en artikel i Kyrkokörjournalen. Skicka in ditt tips till kj@sjungikyrkan.nu.

Allsång på torget drog storpublik

Under sommaren har besökare i **Oxelösunds församling** fått rösta på sin favoritpsalm. Topplistan (med flera delade placeringar) presenterades med allsång på Järntorget.

– Det kom 130 personer och många fler gick förbi och lyssnade. En riktig succé! säger kyrkoherde Mattias Bähr

Totalt kom det in 186 röster som fördelades på 65 psalter.

1. Den blomstertid
2. Blott en dag, Härlig är jorden
4. En vänlig grönskas rika dräkt
5. Kuule, Isä taivaan/Gud, som är i himmelen (Ur Virsi Kirja)
6. O, store Gud
7. Bred dina vida vingar, Löftena kunna ej svika, Må din väg

Samlade tankar

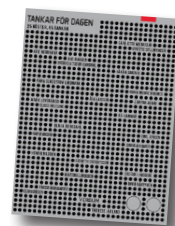
I snart 20 år har radioprogrammet **Tankar för dagen** sänts i P1. Varje dag lyssnar 400 000 personer. Nu kommer ett urval i form av en bok.

Prästen Håkan Sandvik är en av de 25 som valts ut att medverka i boken.

– Första "Tankarna" höll jag i april 2000. De senaste åren har det blivit runt tio tillfällen per år.

Håkan Sandvik

Boken *Tankar för dagen* (Verbum) samlar reflektioner om livet och existensen.

Är du helt fri i dina ämnesval?

– Eftersom jag endast sänder direkt så är poängen att vara så aktuell som möjligt och anknyta till något i nyhetsflödet. Jag stämmer alltid av med redaktören dagen innan, men jag vet inte vad jag ska tala om förrän sent på kvällen.

– Jag försöker alltid, så gott det går, att koppla någon av de aktuella nyheterna till existentiella frågor – ibland lyckas det...

– Vi som sänder direkt kan också bli tillfrågade att hoppa in när det hänt något speciellt.

Vilka ämnen ger flest reaktioner?

– Om jag nämner Israel eller Palestina vet jag på förhand att det blir en ström av kommentarer. Det blir också starka reaktioner när någon uppfattat att "Tankarna" innehållit faktafel. Klimatet är ett annat område som renderar reaktioner.

– Jag har många gånger tänkt att nu är det snart dags att sluta med "Tankarna" men så kommer det någon och ger uppmuntrande feed-back och så får jag ny inspiration att fortsätta.

MIRIAM ARREBÄCK

Sinnliga vävar

I höst blir det konstutställning i **Strängnäs domkyrka**.

Textilkonstnär Camilla Skorup bjuder genom sina vävnader på ett livsbejakande budskap. Vävarna tillverkas i naturmaterial som lin, ull, silke eller av metalltråd och formas ofta till skulpturala verk. Utställningen pågår i Strängnäs domkyrka från 13 oktober till 24 november. Vernissage söndag 13 oktober kl 12.30.

Nu motionerar alla om samma sak

Första kyrkomötet med tema

Den 1-4 oktober och den 18-20 november är det dags för kyrkomöte och i år har man för första gången valt ett tema, nämligen undervisning.

HÖSTENS KYRKOMÖTE är det första tematiska kyrkomötet någonsin, efter ett beslut 2017. Vid ett tematiskt kyrkomöte behandlas endast motioner som antingen berör temat eller har inlämnats med anledning av skrivelse från kyrkostyrelsen. Tanken med ett tematiskt kyrkomöte är att det ska ge utrymme för fördjupning och diskussion i ett för kyrkan centralt ämne.

Kyrkomötets presidium föreslog 2018 temat undervisning vilket godkändes av plenum. Temat motiveras av att undervisning har en central plats i kyrkans historia från urkyrkans dopundervisning till dagens kyrkoordning, där undervisning ingår i församlingens grundläggande uppgift. Men förutsättningarna för att bedriva denna undervisning har förändrats och kunskapen om kristen tro har minskat i vår omvärld. Därför är temat extra viktigt och angeläget i vår tid.

DET KOMMER att hållas två tematiska kyrkomöten under mandatperioden 2018-2021. Det andra är 2021 och temat beslutas på kyrkomötet 2020. Därefter kommer upplägget med tematiska möten att utvärderas inför nästa mandatperiod.

ELIN HENNINGSSON

Det kommer att hållas **två tematiska kyrkomöten** under mandatperioden 2018-2021.

VÅRT ATT VETA

Kyrkomötet samlas och bestämmer

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högst beslutande organ. Det består av 251 valda ledamöter som träffas två gånger varje höst. Första gången i åtta utskott med olika inriktning, till exempel gudstjänst och ekonomi, som förbereder förslag, så kallade betänkanden. Vid andra tillfället

samlas alla ledamöter i samma lokal, plenum, för att debattera förslagen offentligt. När debatten är avslutad och alla förslag är kända beslutar kyrkomötet i de olika frågorna.

BILD ovan. Kyrkomötets ledamöter 2017-2021

Behövs

I nya boken **Kyrkomöte och partipolitik** (Artos, 2019) beskriver Klas Hansson hur kyrkomötet förändrats sedan 1930-talet och vilken roll de politiska partierna spelar i kyrkomötet.

verkligen partipolitiken?

– Det finns anledning att ifrågasätta ordningen med politiska partier i kyrkomötet.

Det hävdar kyrkohistorikern Klas Hansson i ny bok.

STRÄNGNÄSBON OCH kyrkohistorikern (bland mycket annat) Klas Hansson har skrivit boken ”Kyrkomöte och partipolitik. Politisk påverkan på Svenska kyrkans kyrkomöte 1930-2018”, som ges ut i mitten av september på Artos förlag.

Boken är till för den som är nyfiken på hur kyrkomötet fungerar och vill veta varför det är konstruerat som det är.

Boken är steg två i Hanssons forskningsuppdrag som började med en vetenskaplig artikel om Svenska kyrkans demokratisering, och går i mål i och med det arbete han nu har påbörjat med att beskriva Påskuppropet 2005 och kyrkornas påverkan på svensk politik.

– I *Kyrkomöte och partipolitik* tittar jag på de olika politiska partierna som finns representerade i kyrkomötet. Vilka partiprogram har de haft? Hur har de agerat i olika frågor? säger Klas.

DET PÅGÅR en debatt om huruvida Svenska kyrkan har ”politiserats” på senare tid, åt vänster enligt somliga. Hansson vill titta objektivt på kyrkomötet, själva systemets framväxt. Därför har han intervjuat alla gruppleddare som sitter i kyrkomötet under denna mandatperiod. Den största utmaningen var det flera år långa arkivarbetet som ligger bakom boken.

– Det gäller att hitta linjer och kunna göra en analys, inte bara redovisa fakta, säger Klas Hansson.

Och vilken analys gör han då?

– Strukturen med politiska partier tyder på att kyrkan själv inte förmår fatta beslut utifrån de kristna värderingar och ideologier som vi alla har gemensamt. Nomineringsgrupperna hävdar att deras värderingar måste till för att säkra kyrkans utveckling (inom exempelvis jämställdhet, htbq-frågor, kvinnliga präster) och att det då verkar som att den kristna värderingsgrunden inte räcker.

– Men efter separationen mellan Svenska kyrkan och staten finns det anledning att ifrågasätta ordningen med de politiska partierna i kyrkomötet.

TEXT ELIN HENNINGSSON
FOTO MAGNUS ARONSON

Hej Carl-Henrik

PÅ TVÅ STOLAR. Carl-Henrik Gustavsson studerade till ekonom och frilansade som musiker. Han fick jobb som både ock.

FOTO SOFIE ISAKSSON

Från kontorstol till orgelpallen. Carl-Henrik Gustavsson har en delad tjänst i Västra Vingåkers och Österåkers pastorat.

Visst har du en lite annorlunda tjänst?

– Ja, jag har en kombinationstjänst som kyrkomusiker och ekonom, det har jag haft sedan juni 2017. Från början var det tänkt att jag skulle vara 75 procent kyrkomusiker och 25 procent ekonom men det blir mer ekonomi.

Hur känns det då, att du är mer ekonom än det kanske var tänkt?

– Det känns bra. Vi har från båda sidor varit flexibla och får prova oss fram vad som fungerar bäst. Jag trivs jättebra med uppdelningen, jag får det bästa av båda yrkena tycker jag.

Hur kom det sig att du hamnade på denna tjänst?

– Jag har tidigare till och från vikarierat som musiker i trakten häromkring och när jag studerade till ekonom på högskola så frilansade jag som kyrkomusiker. Då trodde jag att det var ekonomi jag skulle arbeta med på heltid, även om jag var kluven till det eftersom musik är mitt stora intresse.

– Sedan sökte man egentligen både en ekonom och en musiker till pastoratet ungefär samtidigt, våren 2017, men i och med att jag snart skulle bli

klar med min utbildning så fick man idén till den här lösningen istället. Det räcker med en ekonom på deltid eftersom vi har anlitat Uppsala stifts servicebyrå som hjälper till med exempelvis redovisning och löner.

Så vad gör du om dagarna?

– Som ekonom gör jag allt möjligt verkligen, men det viktigaste är budgetuppföljning och att bevakna vår ekonomiska situation. Dessutom ingår det i tjänsten att vara föredragande sekreterare i kyrkoråd och kyrkofullmäktige, då får politikerna möjlighet att ställa frågor innan de fattar beslut.

– Som musiker spelar jag på gudstjänster, förrättningar och leder Österåkers kyrkokör.

Är det jobbigt med så vitt skilda arbetsuppgifter?

– I början oroade jag mig för att det skulle kännas för spretigt, men så blev det inte. Jag gillar att ha mycket att göra och när det är krävande och påfrestande med ekonomi och budgetarbete känns det som rena terapiarbetet att gå till kyrkan och öva på orgeln!

PIA ANDERSSON

VÄRT ATT VETA

NAMN: Carl-Henrik Gustavsson

ÅLDER: 24 år

UPPVÄXT: i Julita.

ARBETAR: som ekonom och kyrkomusiker i Västra Vingåkers och Österåkers pastorat.

BOR: i Katrineholm.

INSTRUMENT: Spelar piano, orgel och dragspel.

INTRESSEN: Musik såklart. Men även sport, politik och att laga mat.

Normer och inkludering

Frida Ohlsson Sandahl är sociolog, författare och föreläsare. Den 2 december föreläser hon om normer och inkludering.

VÄLKOMMEN TILL en halvdagsföreläsning med Frida Ohlsson Sandahl om normer och inkludering med särskilt fokus på heteronormer i syfte att bli bättre på att inkludera personer inom hbtqia-spektrat. Frida har särskild kunskap om jämställdhet, normer och hbtq. Hon har i många år varit engagerad i idéburen rörelse, både ideellt och som anställd.

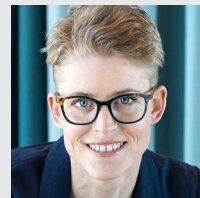

FOTO ANNA HÅLLÅMS

FÖRELÄSNINGEN ÄR i Domherren, Kyrkans hus i Strängnäs. Anmälan krävs, se information på stiftets intranät. Välkommen!

OKTOBER

18/10 Nätverksträff för informatörer

En chans för församlingarnas informatörer att träffas. Temat denna gång är mediehantering, bl a får vi höra hur det var sommaren 2018 när begravningsregalierna stals och journalister från hela världen hörde av sig...samtidigt. På Strängnäs stiftskansli

22/10 Teologi för mörka tider

Vilka teologiska redskap har vi för att möta tillvarons destruktiva sidor? Vad kännetecknar ett konstruktivt kristet hopp? Hur skiljer sig det från aningslös optimism? Ekumenisk studiedag arrangerad av Örebro teologiska högskola och Strängnäs stift. På Örebro teologiska högskola.

12/10 samt 23/11 Internationella rådslag

Under hösten håller internationella rådet i Strängnäs stift två Internationella rådslag för inspiration och nätverkande!

Välkomna den 12/10 till Hölö-Mörkö - temat är *Utbildning och julkampanjsupptakt*. Den 23/11 till Glanshammar där vi uppmärksammar Globala veckan som har temat *"Vem får höras? - Kyrkornas roll för en hållbar värld för alla"*. Kontaktperson är rådets ordförande, Joacim Wäppling.

NOVEMBER

7/11 Att arbeta på andra arenor

Välkommen till en nätverkande och lärande dag för församlingsanställda i Strängnäs stift med speciella självavdragsuppdrag inom sjukhuskyrka, kriminalvård och universitet. Strängnäs stiftskansli.

7/11 Teologi i biskopsgården: Att se framåt genom att blicka bakåt?

Strängnäs stift står på tröskeln att fylla 900 år. Därför samlas vi till en teologisk reflektionsdag kring frågan om historiens roll för människa och kyrka.

8-10/11 Läger för små konfirmandgrupper

Har ni få konfirmander? Kanske är det svårt att arrangera ett helt läger med en liten grupp? På Stiftsgården Stjärnholm

15-17/11 (och 31/1-2/2) IKON steg 1 och 2

En ledarutbildning för ungdomar som vill bli ledare i församling. Utbildningen

genomförs i två steg på Stiftsgården Stjärnholm. Du anmäler dig till båda tillfällena på en gång.

18-19/11 Grundläggande projektledning

Alltmer verksamhet sker numera i projektform. Detta gör att traditionella gränser suddas ut samtidigt som ökade krav ställs på projektledare och projektgruppers effektivitet. På stiftsgården Stjärnholm.

PLANERA FÖR 2020

9-10/1 Barnledarkonvent, Stjärnholm
31/1-2/2 IKON Steg 3, Stjärnholm
4-5/2 Presidiekonferens
8/2 Älskad - konfirmanddag, Strängnäs
10-12/2 Start Källan, Stjärnholm
2-3/3 Presidiekonferens
13-15/3 Läger för små konfirmandgrupper
17-18/3 Presidiekonferens
30/3 Kyrksam, Stjärnholm
31/3-1/4 KBOK, Stjärnholm
2/4 KOB, Stjärnholm
21/4 Adminträff, Kumla
22/4 Adminträff, Stjärnholm
Prel. 25/4 Ung ledare-dag. Utdelning av priset för ungt ledarskap
12/5 Barndag, Stjärnholm
10-13/8 LIFE (+ IKON, steg 1), Stjärnholm
5/9 Stiftsfest - Strängnäs stift 900 år
21/9 Kyrksam, Stjärnholm
22-23/9 KBOK, Stjärnholm
24/9 KOB, Stjärnholm
6-8/10 Åter till Källan, Stjärnholm
20/10 Adminträff, Kumla
21/10 Adminträff, Stjärnholm
28-31/10 Allhelgonaläger, Stjärnholm

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING
VID DEFINITIV EFTERSÄNDNING
ÅTERSÄNDES TIDNINGEN MED
NYA ADRESSEN NOTERAD

Svenska kyrkan

STRÄNGNÄS STIFT

Strängnäs stift, Box 84, 645 22 Strängnäs
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift
internwww.svenskakyrkan.se/strangnasstift

From i fel fack

- **HUR** kommer det sig att folk river upp himmel och jord över att snuspriset gått upp tio öre när de ledigt väljer mellan två hifi-anläggningar med tusentals kronors prisskillnad?

Frågan uppsalaforskaren ställde handlade om mental fackindelning. Utgångspunkten var att vi människor delar in tillvaron i olika fack och ger dem olika betydelse och värde. Tio öre mer för snuset känns dyrt för det hör till förbrukningsfacket medan tusen kronor för stereon känns ok eftersom den hör till investeringsfacket.

Och var då hans slutsats? Jo, att smarta marknadsförare bör se till att deras produkter hamnar i rätt mentalt fack. Att resan till Karibien, lyxvinet, träningsskon inte hamnar i förbrukningsfacket utan ses som en tung investering för framtiden och därmed värd varenda krona.

Minns sminkreklamen: "Because You're Worth It". Läppstiftet är inte en utgift – det är din belöning.

DET DÄR behöver vi troende reflektera över.

Varför vi är där vi är må de lärde träta om – faktum kvarstår: religion i allmänhet och kristen tro i synnerhet beskrivs alldeles för ofta som en hobby bland andra. Och som sådan konkurrerar den med många andra finfina fritidssysselsättningar. Det är inte skogspromenadens, fotbollsmatchens eller stormarknadens fel att de emellanåt vinner fajten om söndagen – det är bara en logisk konsekvens av att gudstjänsten och trons värld felaktigt hamnat i samma hobby- och fritidsfack som de.

Men där hör tron inte hemma.

LYSSNA TILL orden i en dopgudstjänst och du inser att kristen identitet inte är ett trivsamt tilltugg utan en tillhörighet på liv och död. Inte på ett fördömande och skrämmande sätt utan utifrån övertygelsen om att du och jag är skapade till gemenskap med treenig Gud. Vi behöver Gud som elkontakten behöver vägguttaget. Tron är ingen hobby - den är svaret på all vår längtan. Tron hör till samma fack som den sanna kärleken, de eviga löftena, medmänskligheten. Delar fack med solsystemet, tyngdlagen och periodiska systemet. Är liksom ett med allt livsviktigt och beständigt.

Att troget be, bry sig och mötas i gudstjänst är att envetet se till att tron hamnar i rätt fack.

Det oskattbara facket.

Tack för ditt strå till den stacken.

STIFTPENNAN

BISKOP JOHAN DALMAN